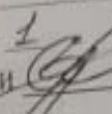
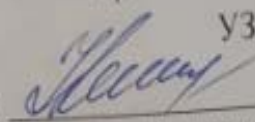

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні групи забезпечення
спеціальності
від « 7 » 09 2021 року
протокол № 1
Голова групи Навленко О.П.

УЗГОДЖЕНО

Декан
Факультету комп'ютерних наук,
управління та адміністрування
Кузніченко С.Д.
(назва факультету, прізвище, ініціали)

СИЛЛАБУС

навчальної дисципліни

Менеджмент природоохоронної діяльності

(назва навчальної дисципліни)

073 «Менеджмент»

(шифр та назва спеціальності)

Менеджмент

(назва освітньої програми)

бакалавр

(рівень вищої освіти)

денна

(форма навчання)

3

(рік навчання)

5

(семестр навчання)

4/120

(кількість кредитів ЄКТС/годин)

залік

(форма контролю)

Публічного управління та менеджменту природоохоронної діяльності

(назва факультету)

Автори: Колонтай С.М., доцент кафедри публічного управління та менеджменту природоохоронної діяльності ОДЕКУ, к.е.н., доц.
 (прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчена звання)

(прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчена звання)

Поточна редакція розглянута на засіданні кафедри публічного управління та менеджменту природоохоронної діяльності від « ____ » _____ 2021 року, протокол № ____.

Викладачі: Лекційні заняття: Колонтай С.М., доцент кафедри публічного управління та менеджменту природоохоронної діяльності ОДЕКУ, к.е.н., доц.

(вид навчального заняття: прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчена звання)

Практичні заняття: Соколовська В.О., асистент кафедри публічного управління та менеджменту природоохоронної діяльності ОДЕКУ, к.е.н., доц.

(вид навчального заняття: прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчена звання)

Перелік попередніх редакцій

Прізвища та ініціали авторів	Дата, № протоколу	Дата набуття чинності

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета	Мета вивчення навчальної дисципліни - формування у студентів системи спеціальних знань, умінь та практичних навичок в галузі управління екологічно небезпечними процесами виробництва і споживання, ресурсозбереження та охорони довкілля.
Компетентність	ПК02 Вміння проводити комплексний еколого-економічний аналіз інноваційно-інвестиційних проектів
Результат навчання	Р19 Здатність приймати рішення з урахуванням їх впливу на екологічну ситуацію
Базові знання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бізнес та екологічна відповідальність. 2. Основи та принципи сталого розвитку економіки. 3. Інструменти та важелі природоохоронної політики. 4. Міжнародні стандарти екологічного менеджменту та аудиту ISO 14000. 5. Інформаційне забезпечення управління природоохоронною діяльністю. 6. Стратегічне, тактичне та оперативне планування природоохоронної діяльності. 7. Особливості екологічного маркетингу. 8. Ціноутворення на природоохоронну продукцію. 9. Екологічний облік та аудит на підприємстві. 10. Види та методи екологічного контролінгу. 11. Екологічна мотивація персоналу. 12. Оцінка природоохоронного потенціалу підприємства. 13. Фінансування та кредитування природоохоронної діяльності. 14. Корпоративний екологічний менеджмент.
Базові вміння	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вирішувати задачі, розглядаючи конкретні ситуації різними методами управління якістю навколишнього середовища. 2. Самостійно оцінювати реальність і робити висновки. 3. Використати отримані знання в галузі управління екологічно безпечними процесами виробництва і споживання, ресурсозбереження та охорони довкілля
Базові навички	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності в контексті управління природоохоронною діяльністю. 2. Готовність до забезпечення охорони навколишнього середовища. 3. Уміння використати сучасні методи управління для вирішення природоохоронних завдань. 4. Здатність приймати рішення і оцінювати їх наслідки з точки зору впливу на екологічну ситуацію та природоохоронну діяльність.

Пов'язані силлабуси	немає
Попередня дисципліна	немає
Наступна дисципліна	немає
Кількість годин	лекції: 15 год. практичні заняття: 30 год. лабораторні заняття: - семінарські заняття: - самостійна робота студентів: 75 год.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Лекційні модулі

Код	Назва модуля та тем	Кількість годин	
		аудиторні	СРС
ЗМ-Л1	Основи та принципи сталого розвитку економіки. Інструменти та важелі природоохоронної політики. Екологічний облік та аудит на підприємстві.		
	Тема 1 Бізнес та екологічна відповідальність. Економічна теорія права відповідальності.	1	1
	Тема 2 Основи та принципи сталого розвитку економіки	2	2
	Тема 3 Техногенний тип економічного розвитку. Інструменти та важелі природоохоронної політики. Інформаційне забезпечення управління природоохоронною діяльністю.	1	2
	Тема 4 Міжнародні стандарти екологічного менеджменту та аудиту ISO 14000.	1	3
	Тема 5 Екологізація податкових систем. Ціноутворення на природоохоронну продукцію.	1	3
	Тема 6 Екологічний облік та аудит на підприємстві. Екологічна мотивація персоналу	2	2
	Тестова контрольна робота (ТКР1)		5
ЗМ-Л2	Планування природоохоронної діяльності. Фінансування та кредитування природоохоронної діяльності.		
	Тема 7. Стратегічне, тактичне та оперативне планування природоохоронної діяльності.	2	4
	Тема 8. Оцінка екологічного життєвого циклу продукції. Особливості екологічного маркетингу. Види та методи екологічного контролінгу.	2	4
	Тема 9 Оцінка природоохоронного потенціалу підприємства. Фінансування та кредитування природоохоронної діяльності.	2	2
	Тема 10 Корпоративний екологічний менеджмент.	1	2
	Тестова контрольна робота (ТКР2)		5
	Підготовка до заліку		5
	Разом:	15	40

Консультації: Колонтай Світлана Миколаївна, за розкладом пар академічних годин, ауд. 314 (НЛК№2).

2.2. Практичні модулі

Код	Назва модуля та тем	Кількість годин	
		аудиторні	СРС
ЗМ-П1	Організація управління у сфері природоохоронної діяльності	15	12
	Модульна контрольна робота (МКР1)		5
ЗМ-П2	Економічні механізми природоохоронної діяльності	15	13
	Модульна контрольна робота (МКР2)		5
	Разом:	30	35

Консультації: Колонтай Світлана Миколаївна, за розкладом пар академічних

годин, ауд.314 (НЛК№2), середа 14.30-16.05 (за знаменником)

2.3. Самостійна робота студента та контрольні заходи

Код модуля	Завдання на СРС та контрольні заходи	Кількість годин	Строк проведення
ЗМ-Л1	• Підготовка до лекційних занять	13	1-7
	• Тестова контрольна робота (ТКР1) (<i>“обов’язковий”</i>)	5	7
ЗМ-Л2	• Підготовка до лекційних занять	12	8-13
	• Тестова контрольна робота (ТКР2) (<i>“обов’язковий”</i>)	5	13
ЗМ-П1	• Підготовка до практичних занять (УО)	12	2-8
	• Модульна контрольна робота (МКР1) (<i>“обов’язковий”</i>)	5	8
ЗМ-П2	• Підготовка до практичних занять (УО)	13	8-14
	• Модульна контрольна робота (МКР2) (<i>“обов’язковий”</i>)	5	14
	Підготовка до заліку	5	15
Разом:		75	

Методика проведення та оцінювання контрольних заходів.

Загальна сума балів, яку одержують студенти за всіма змістовними модулями дисципліни «Менеджмент природоохоронної діяльності», становить **100 балів** (теоретична частина – **30 балів**, практична частина – **70 балів**), вона формує інтегральну оцінку поточного контролю студентів з цієї навчальної дисципліни та є підставою до допуску до заліку.

На оцінку двох теоретичних модулів ЗМ-Л1, ЗМ-Л2 та двох практичних – ЗМ-П1, ЗМ-П2 відводиться 100 балів. По 15 балів на кожен теоретичний модуль і 70 балів на практичний (30 балів – на перший та 40 балів – на другий).

Всього на оцінку контрольної роботи ЗМ-Л1 та ЗМ-Л2 відводиться по 15 балів. По кожному ЗМ-Л контрольна робота складається із 15 тестових питань за темами змістовного модуля. Кожен тест у контрольній роботі оцінюється в 1 бал. Загальна оцінка по кожному з лекційних модулів підраховується за вірними відповідями та не повинна бути нижче 9 балів.

До заходів поточного модульного контролю виконання самостійної роботи студентів з практичної частини дисципліни «Менеджмент природоохоронної діяльності» належить усне опитування (УО) під час практичних занять та модульні контрольні роботи (МКР1, МКР2). Максимальна кількість балів, яку може одержати студент при виконанні ЗМ-П1 та ЗП-2 протягом навчального семестру становить **70 балів** (табл.1).

Таблиця 1 - Максимальна кількість балів по практичним модулям

№ ЗМ	Максимальна кількість балів	
	МКР1	УО
ЗМ-П1	25	5
ЗМ-П2	35	5
УСЬОГО:	70	

Методика проведення та оцінювання контрольних заходів ЗМ-П1 та ЗП-2 полягає в оцінюванні активності студента на практичних заняттях, правильності виконання завдань і повноті відповідей на запитання.

Поточний контроль роботи студента у вигляді отриманих балів заноситься в інтегральну відомість з навчальної дисципліни і сума балів, яку отримав студент за всіма змістовними модулями формують кількісну оцінку.

2.4. Студент вважається допущеним до заліку з дисципліни «Менеджмент природоохоронної діяльності», якщо він виконав усі види робіт, передбачені силлабусом дисципліни, і набрав за модульною системою суму балів не менше 50% від максимально можливої: за практичну дисципліни не менше 35 балів та 15 балів за теоретичну частину.

Залікова контрольна робота складається з 20 тестових завдань закритого типу за всіма темами дисципліни. Максимальна кількість балів за виконання залікової контрольної роботи дорівнює 20 балам, кожне завдання в роботі оцінюється в 1 бал. Загальна оцінка підраховується за вірними відповідями.

3. РЕКОМЕНДАЦІ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

3.1. Модуль ЗМ-Л1 «Основи та принципи сталого розвитку економіки. Інструменти та важелі природоохоронної політики. Екологічний облік та аудит на підприємстві».

3.1.1. Повчання до ЗМ-Л1. Звернути увагу на такі питання:

Бізнес та екологічна відповідальність. Економічна теорія права відповідальності. Основи та принципи сталого розвитку економіки. Техногенний тип економічного розвитку. Інструменти та важелі природоохоронної політики. Інформаційне забезпечення управління природоохоронною діяльністю. Міжнародні стандарти екологічного менеджменту та аудиту ISO 14000. Екологізація податкових систем. Ціноутворення на природоохоронну продукцію. Екологічний облік та аудит на підприємстві. Екологічна мотивація персоналу

3.1.2. Питання для самоперевірки

№ з/п	ЗАПИТАННЯ	ЛІТЕРАТУРА
	ЗМ-Л1	
1	Суть і види екологічних факторів. Які основні риси техногенного типу економічного розвитку?	[1] с.17-15 [1] с.17-27
2	Сутність та критерії сталого розвитку. Цілі, принципи та завдання сталого розвитку. Стратегічні дії для запровадження сталого розвитку. Основні напрями еколого-економічної політики України. Місце України в контексті переходу до сталого розвитку.	[1] с.29-38 [1] с.38-43 [1] с.44-50
3	Сутність екологічного ліцензування. Законодавчі засади екологічного нормування та стандартизації. Роль міжнародних стандартів у галузі довкілля. Існуючий стан та перепекти розвитку екологічної сертифікації. Передумови формування екологічної сертифікації. Мета ,види та форми екологічної експертизи. Висновки екологічної експертизи.	[1] с.54-58 [1] с.58-63 [1] с.64-75

4	<p>Поняття екологічного оподаткування та кредитування. Які цінові інструменти існують на сучасному етапі? В чому полягає економічне стимулювання раціонального природокористування? Охарактеризуйте ринкові важелі стимулювання. Джерела фінансування охорони довкілля в Україні та їх розвиток. Фонди охорони навколишнього природного середовища. Поняття екологічного лізингу.</p>	[1] с.75-86 [1] с.87-93 [1] с.94-97 [1] с.98-102 [1] с.103-113
5	<p>Екологічний менеджмент. Поняття та сутність. Визначити відмінності в функціях екологічного управління та екологічного менеджменту. Що розуміється під екологічним аудитом? Сутність та організаційно-правові засади екоаудиту. Сфери, види та фінансові механізми проведення екологічного аудиту. Дати оцінку міжнародним аспектам у галузі екологічного аудиту. У чому сутність екологічного маркетингу та інжинірингу? Що таке екологічне маркування? Поняття екологічного страхування. Дати оцінку світовому досвіду екологічного страхування. Поняття «забруднення» в екологічному страхуванні, класифікація збитків. Охарактеризувати можливості проведення екологічного страхування в Україні.</p>	[1] с.116-126 [1] с.127-133 [1] с.134-147 [1] с.148-152 [1] с.153-158

3.2. Модуль ЗМ-Л2 «Планування природоохоронної діяльності. Фінансування та кредитування природоохоронної діяльності».

3.2.1. Повчання до ЗМ-Л2. Звернути увагу на такі питання: Стратегічне, тактичне та оперативне планування природоохоронної діяльності. Оцінка екологічного життєвого циклу продукції. Особливості екологічного маркетингу. Види та методи екологічного контролінгу. Оцінка природоохоронного потенціалу підприємства. Фінансування та кредитування природоохоронної діяльності. Корпоративний екологічний менеджмент.

3.2.2. Питання для самоперевірки

№ з/п	ЗАПИТАННЯ	ЛІТЕРАТУРА
ЗМ-Л2		
1	<p>Охарактеризувати типи механізмів реалізації концепцій сталого еколого-економічного розвитку. У чому полягає суть теорії провалів ринку в екологічній сфері? Навести приклади неефективності політики держави у вирішенні проблем екологізації економіки. Охарактеризувати „державний" і ринковий підходи до створення економічного механізму взаємовідносин суспільства і природи. Які можливі варіанти умов проведення переговорів відносно концепції</p>	[1] с.159-164 [1] с.165-170 [1] с.171-174

	<p>збитків? Сутність теореми Коуза. Дати характеристики груп заходів еколого-економічного спрямування. Екологічні аспекти політики монополізму. Критерії оцінки заходів екологічної політики. Навести приклади позитивних і негативних впливів макроекономічної політики на навколишнє середовище.</p>	
2	<p>Охарактеризувати основні типи екологічних криз. Дати оцінку негативних наслідків екологічних криз. Обґрунтувати основні напрями виходу з екологічних криз. Розкрити сутність соціальних проблем, що виникають при подоланні екологічних криз. Що являють собою проблеми компромісу поколінь при виході з екологічних криз? Які причини виникнення регіональних аспектів екологізації економічного розвитку при виході з екологічних криз? Які альтернативні варіанти виходу з екологічних криз?</p>	<p>[1] с.175-180 [1] с.81-188</p>

4. ПИТАННЯ ДО ЗАХОДІВ ПОТОЧНОГО, ПІДСУМКОВОГО ТА СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

4.1. Тестові завдання до модульних контрольних робіт теоретичних модулів (ЗМ-Л1, ЗМ-Л2).

Тестові завдання до ЗМ-Л1

	Тестові завдання	Основна література, сторінки
1	Яка суть екологічних факторів?	[1] с.17-15
2	Які види екологічних факторів?	[1] с.17-15
3	Які основні риси техногенного типу економічного розвитку?	[1] с.17-27
4	Сутність та критерії сталого розвитку.	[1] с.29-31
5	Які цілі сталого розвитку?	[1] с.32-35
6	Які принципи сталого розвитку?	[1] с.32-35
7	Які завдання сталого розвитку?	[1] с.32-35
8	Які стратегічні дії для запровадження сталого розвитку?	[1] с.41-45
9	Основні напрями еколого-економічної політики України?	[1] с.41-45
10	Місце України в контексті переходу до сталого розвитку	[1] с.46-47
11	Які стратегічні дії для запровадження сталого розвитку?	[1] с.48-50
12	Висновки екологічної експертизи.	[1] с.54-56
13	Законодавчі засади екологічного нормування та стандартизації.	[1] с.57-58
14	В чому полягає роль міжнародних стандартів у галузі довкілля?	[1] с.60-65
15	Які перепекти розвитку екологічної сертифікації?	[1] с.67-70
16	В чому сутність екологічного ліцензування?	[1] с.71-75
17	Які передумови формування екологічної сертифікації?	[1] с.76-80

18	Яка мета екологічної експертизи?	[1] с.81-84
19	Види екологічної експертизи?	[1] с.85-86
20	Форми екологічної експертизи?	[1] с.88-91
21	Які цінові інструменти існують на сучасному етапі?	[1] с.92-94
22	В чому полягає економічне стимулювання раціонального природокористування?	[1] с.95-98
23	Охарактеризуйте ринкові важелі стимулювання	[1] с.99-101
24	Які джерела фінансування охорони довкілля в Україні?	[1] с.102-104
25	Які існують фонди охорони навколишнього природного середовища?	[1] с.105-107
26	Що уявляє собою екологічний лізинг?	[1] с.110-113
27	У чому сутність екологічного страхування?	[1] с.116-118
28	Які функції екологічного управління?	[1] с.119
29	Які функції екологічного менеджменту?	[1] с.119-120
30	Які відмінності в функціях екологічного управління та екологічного менеджменту?	[1] с.119-120

Тестові завдання до ЗМ-Л2

	Тестові завдання	Основна література, сторінки
1	Що розуміється під екологічним аудитом?	[1] с.121-124
2	Які сфери проведення екологічного аудиту?	[1] с.125-130
3	Які види проведення екологічного аудиту?	[1] с.131-136
4	Які фінансові механізми проведення екологічного аудиту?	[1] с.137-140
5	Поняття та сутність екологічного менеджменту?	[1] с.141-143
6	У чому сутність екологічного маркетингу?	[1] с.144-146
7	У чому сутність інжинірингу?	[1] с.147-150
8	Що таке екологічне маркування?	[1] с.155-158
9	Які цілі сталого розвитку?	[1] с.32-35
10	Які принципи сталого розвитку?	[1] с.32-35
11	Які завдання сталого розвитку?	[1] с.32-35
12	Які існують типи механізмів реалізації концепцій сталого еколого-економічного розвитку?	[1] с.159-160
13	У чому полягає суть теорії провалів ринку в екологічній сфері?	[1] с.161
14	Навести приклади неефективності політики держави у вирішенні проблем екологізації економіки.	[1] с.162-163
15	Охарактеризуйте „державний“ підхід до створення економічного механізму взаємовідносин суспільства і природи.	[1] с.164-165
16	Охарактеризувати ринковий підхід до створення економічного механізму взаємовідносин суспільства і природи.	[1] с.166
17	Які можливі варіанти умов проведення переговорів відносно концепції збитків?	[1] с.166-167
18	В чому полягає сутність теореми Коуза?	[1] с.168
19	В чому полягають заходи еколого-економічного	[1] с.169-170

	спрямування?	
20	В чому полягають екологічні аспекти політики монополізму?	[1] с.171
21	В чому полягають критерії оцінки заходів екологічної політики?	[1] с.171
22	Навести приклади позитивних впливів макроекономічної політики на навколишнє середовище.	[1] с.172-173
23	Навести приклади негативних впливів макроекономічної політики на навколишнє середовище.	[1] с.174
24	Охарактеризувати основні типи екологічних криз.	[1] с. 175-176
25	Дати оцінку негативних наслідків екологічних криз.	[1] с.177
26	Які основні напрями виходу з екологічних криз?	[1] с.178-179
27	Розкрити сутність соціальних проблем, що виникають при подоланні екологічних криз.	[1] с.180
28	Що являють собою проблеми компромісу поколінь при виході з екологічних криз?	[1] с.181-183
29	Які причини виникнення регіональних аспектів екологізації економічного розвитку при виході з екологічних криз?	[1] с.184-185
30	Які альтернативні варіанти виходу з екологічних криз?	[1] с.187-188

Питання до модуля ЗМ-III «Організація управління у сфері природоохоронної діяльності»

1. Які основні риси техногенного типу економічного розвитку?
2. Які основні напрями еколого-економічної політики України?
3. В чому сутність екологічного ліцензування?
4. Яка роль міжнародних стандартів у галузі довкілля?
5. Існуючий стан та перспекти розвитку екологічної сертифікації.
6. Мета, види та форми екологічної експертизи.
7. Поняття екологічного оподаткування та кредитування.
8. Які цінові інструменти існують на сучасному етапі?
9. В чому полягає економічне стимулювання раціонального природокористування?
10. Джерела фінансування охорони довкілля в Україні та їх розвиток.
11. Фонди охорони навколишнього природного середовища.
12. Що розуміється під екологічним аудитом?
13. Сфери, види та фінансові механізми проведення екологічного аудиту.
14. У чому сутність екологічного маркетингу та інжинірингу?
15. Що таке екологічне маркування?

Завдання 1

При розгляді проблем навколишнього природного середовища треба керуватись простими вимогами екологічної моралі:

- кожний вид рослин, тварин, птахів та мікроорганізмів є рівноправним;
- природне право на життя, повну особисту свободу і визнання цього іншими
- людьми, тваринами, рослинами;

- не допускати порушення гармонії природи, повне відновлення якої неможливе.

Поясніть, як ви розумієте ці вимоги. Доповніть ці вимоги екологічної моралі.

Завдання 2

Складіть порівняльну таблицю відмінностей раціонального і нераціонального природокористування.

Таблиця

Відмінності раціонального і нераціонального природокористування

Напрями природокористування	Раціональне природокористування	Нераціональне природокористування
1 Використання		
2 Охорона		
3 Відтворення		

Завдання 3

Кожна країна вирішує проблеми екології, спираючись на міжнародний досвід. До важливих документів, що формують міжнародні екологічні керівні принципи, які є основою для екологічної політики та створюють фундамент для відповідної діяльності, належить "Декларація про навколишнє середовище та розвиток" (Ріо-де-Жанейро).

- Прочитайте основні принципи Декларації.
- Поясніть з коментарем кожний принцип.
- Які принципи, на вашу думку, пріоритетні для України? Чому?

Завдання 4

Охарактеризуйте наукові парадигми екологічного менеджменту.

Таблиця

Характеристика наукових парадигм екологічного менеджменту:

Парадигма	Зміст
модель сталого розвитку	пошук шляхів узгодження екологічних, економічних та соціальних цілей в інтересах існуючих та майбутніх поколінь
модель управління якістю навколишнього середовища	
модель шансів і ризиків	
модель сервісної (коопераційної) фірми	
оптимізація добробуту та інтерналізація екстерналій	
економіка охорони навколишнього середовища	

Завдання 5

Проаналізуйте сутність системно-екологічного підходу до менеджменту природоохоронної діяльності за наступними ознаками:

- системне мислення;
- системний аналіз;
- операційні дослідження;
- стратегічне планування;
- комплексне оцінювання;
- системний менеджмент.

Питання до модуля ЗМ-П2 «Економічні механізми природоохоронної діяльності»

1. Охарактеризувати типи механізмів реалізації концепції сталого еколого-економічного розвитку.
2. У чому полягає суть теорії провалів ринку в екологічній сфері?
3. Навести приклади неефективності політики держави у вирішенні проблем екологізації економіки.
4. Охарактеризувати „державний” і ринковий підходи до створення економічного механізму взаємовідносин суспільства і природи.
5. Які можливі варіанти умов проведення переговорів відносно концепції збитків?
6. Навести приклади позитивних і негативних впливів макроекономічної політики на навколишнє середовище.
7. Охарактеризувати основні типи екологічних криз.
8. Дати оцінку негативних наслідків екологічних криз.
9. Обґрунтувати основні напрями виходу з екологічних криз.
10. Які причини виникнення регіональних аспектів екологізації економічного розвитку при виході з екологічних криз?
11. Які альтернативні варіанти виходу з екологічних криз?

Варіант для виконання завдання **ЗМ-П2** та область, за якою треба провести дослідження, обирається за першою літерою прізвища студента.

Області	Перша літера прізвища	Варіант
Вінницька		1
Волинська	А,Б	2
Дніпропетровська	В	3
Житомирська	Г,Д	4
Закарпатська	Д	5
Запорізька	Е,Є	6
Івано-Франківська	Ж	7
Київська	З	8

Кіровоградська	І,Ї,Й	9
Львівська	К	10
Миколаївська	Л,М	11
Одеська	Н	12
Полтавська	О	13
Рівненська	П	14
Сумська	Р,С	15
Тернопільська		16
Харківська	Т,У	17
Херсонська	Ф,Х	18
Хмельницька	Ц	19
Черкаська	Ч	20
Чернівецька	Ш,Ю	21
Чернігівська	Щ,Я	22

За даними «Статистичних збірників України» розрахуйте і відобразіть за допомогою таблиць, графіків і діаграм результати досліджень по наступних питаннях:

1. Проведіть аналіз динаміки і структури викидів в атмосферу України, областей і міст:

- а) за джерелами;
- б) за агрегатним станом.

2. Проведіть аналіз динаміки скидань забруднюючих речовин в поверхневі води:

- а) по регіонах;
- б) по реципієнтах.

3. Порівняйте по регіонах динаміку виробництва і об'єми забруднення:

- а) атмосфери;
- б) поверхневих вод;
- в) ґрунтів.

4.3. Контрольні завдання до заліку.

	Тестові завдання	Основна література, сторінки
1	Яка суть екологічних факторів?	[1] с.17-15
2	Які види екологічних факторів?	[1] с.17-15
3	Які основні риси техногенного типу економічного розвитку?	[1] с.17-27
4	Сутність та критерії сталого розвитку.	[1] с.29-31
5	Які цілі сталого розвитку?	[1] с.32-35
6	Які принципи сталого розвитку?	[1] с.32-35
7	Які завдання сталого розвитку?	[1] с.32-35
8	Які стратегічні дії для запровадження сталого розвитку?	[1] с.41-45

- 9 Основні напрями еколого-економічної політики України? [1] с.41-45
- 10 Місце України в контексті переходу до сталого розвитку [1] с.46-47
- 11 Які стратегічні дії для запровадження сталого розвитку? [1] с.48-50
- 12 Висновки екологічної експертизи. [1] с.54-56
- 13 Законодавчі засади екологічного нормування та стандартизації. [1] с.57-58
- 14 В чому полягає роль міжнародних стандартів у галузі довкілля? [1] с.60-65
- 15 Які перепекти розвитку екологічної сертифікації? [1] с.67-70
- 16 В чому сутність екологічного ліцензування? [1] с.71-75
- 17 Які передумови формування екологічної сертифікації? [1] с.76-80
- 18 Яка мета екологічної експертизи? [1] с.81-84
- 19 Види екологічної експертизи? [1] с.85-86
- 20 Форми екологічної експертизи? [1] с.88-91
- 21 Які цінні інструменти існують на сучасному етапі? [1] с.92-94
- 22 В чому полягає економічне стимулювання раціонального природокористування? [1] с.95-98
- 23 Охарактеризуйте ринкові важелі стимулювання [1] с.99-101
- 24 Які джерела фінансування охорони довкілля в Україні? [1] с.102-104
- 25 Які існують фонди охорони навколишнього природного середовища? [1] с.105-107
- 26 Що уявляє собою екологічний лізинг? [1] с.110-113
- 27 У чому сутність екологічного страхування? [1] с.116-118
- 28 Які функції екологічного управління? [1] с.119
- 29 Які функції екологічного менеджменту? [1] с.119-120
- 30 Які відмінності в функціях екологічного управління та екологічного менеджменту? [1] с.119-120
- 31 Що розуміється під екологічним аудитом? [1] с.121-124
- 32 Які сфери проведення екологічного аудиту? [1] с.125-130
- 33 Які види проведення екологічного аудиту? [1] с.131-136
- 34 Які фінансові механізми проведення екологічного аудиту? [1] с.137-140
- 35 Поняття та сутність екологічного менеджменту? [1] с.141-143
- 36 У чому сутність екологічного маркетингу? [1] с.144-146
- 37 У чому сутність інжинірингу? [1] с.147-150
- 38 Що таке екологічне маркування? [1] с.155-158
- 39 Які цілі сталого розвитку? [1] с.32-35
- 40 Які принципи сталого розвитку? [1] с.32-35
- 41 Які завдання сталого розвитку? [1] с.32-35
- 42 Які існують типи механізмів реалізації концепцій сталого еколого-економічного розвитку? [1] с.159-160
- 43 У чому полягає суть теорії провалів ринку в екологічній сфері? [1] с.161
- 44 Навести приклади неефективності політики держави у вирішенні проблем екологізації економіки. [1] с.162-163

- 45 Охарактеризуйте „державний” підхід до створення економічного механізму взаємовідносин суспільства і природи. [1] с.164-165
- 46 Охарактеризувати ринковий підхід до створення економічного механізму взаємовідносин суспільства і природи. [1] с.166
- 47 Які можливі варіанти умов проведення переговорів відносно концепції збитків? [1] с.166-167
- 48 В чому полягає сутність теореми Коуза? [1] с.168
- 49 В чому полягають заходи еколого-економічного спрямування? [1] с.169-170
- 50 В чому полягають екологічні аспекти політики монополізму? [1] с.171
- 51 В чому полягають критерії оцінки заходів екологічної політики? [1] с.171
- 52 Навести приклади позитивних впливів макроекономічної політики на навколишнє середовище. [1] с.172-173
- 53 Навести приклади негативних впливів макроекономічної політики на навколишнє середовище. [1] с.174
- 54 Охарактеризувати основні типи екологічних криз. [1] с. 175-176
- 55 Дати оцінку негативних наслідків екологічних криз. [1] с.177
- 56 Які основні напрями виходу з екологічних криз? [1] с.178-179
- 57 Розкрити сутність соціальних проблем, що виникають при подоланні екологічних криз. [1] с.180
- 58 Що являють собою проблеми компромісу поколінь при виході з екологічних криз? [1] с.181-183
- 59 Які причини виникнення регіональних аспектів екологізації економічного розвитку при виході з екологічних криз? [1] с.184-185
- 60 Які альтернативні варіанти виходу з екологічних криз? [1] с.187-188

5. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Основна література

1. Колонтай С. М. Основи менеджменту природоохоронної діяльності: Конспект лекцій. Одеса: Вид-во “ТЭС”, 2009. 190 с.
2. Буркинський Б. В., Ковальова Н. Г., Ковальов В. Г. Менеджмент природоохоронної діяльності. – Одеса: Одеський державний екологічний університет, Інститут проблем ринку та економіко – екологічних досліджень НАН України, 2004.
3. Гирусов Э. В., Бобылев С. Н. И др. Экология и экономика природопользования / М.: ЮНИТИ, 2000.
4. Мельник Л. Г. Екологічна економіка: Підручник. – 2-ге вид., випр. І доп. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2003.

5. Экологический менеджмент / Н. В. Пахомова, А. Эндрес, К. Рихтер. – СПб.: Питер, 2003.

Додаткова література

6. Зеркалов Д. В. Екологічна безпека: управління, моніторинг, контроль. Посібник. – К.: КНТ, Дакор, Основа, 2007.

7. Постанова КМ України від 1 березня 1999 р. “Про затвердження Порядку встановлення нормативів збору за забруднення навколишнього природного середовища і стягнення цього збору” // Офіційний вісник України, № 9, 1999.

8. Шевчук В. Я., Саталкін В. М. Та ін. / Екологічний аудит: Посібник з екологічного менеджменту і екологічного аудиту. – Київ: Символ-Т. 1997.

9. Шмандій В. М., Солошич І. О. Управління природоохоронною діяльністю: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004.

10. Галушкіна Т.П. Економіка природокористування. Навчальний посібник. – Харків: Бурун Книга, 2009. – 480 с.

Посилання на електронні ресурси ОДЕКУ:

1. Електронна бібліотека ОДЕКУ: www.library-odeku.16mb.com
2. Репозитарій ОДЕКУ: <http://eprints.library.odeku.edu.ua/>

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Інтегральна відомість № _____ оцінки знань студентів по модулях

Кафедра публічного управління та менеджменту природоохоронної діяльності

Факультет КНУА

Рік навчання 3

Група У-19

Семестр 1

Дисципліна Менеджмент природоохоронної діяльності

Максимальна кількість балів: 100, за теоретичну частину 30, за практичну частину 70

Прізвище та ініціали викладача Колонтай С.М.

№№	Прізвище та ініціали студента	Оцінки модульного контролю								Інтегральні оцінки							
		Теоретична частина				Практична частина				Теоретична частина		Практична частина		Загальна оцінка		4-х бал. система	За шкалою ECTS
		М1	М2	М3	М4	М1	М2	М3	М4	бали	%	бали	%	бали	%		
	Іванов В.С.	15	15	-	-	30	40	-	-	20		80		100			

« ____ » _____ 20__ р.

Викладач Колонтай С.М.

« ____ » _____ 20__ р.

Завідувач кафедри Павленко О.П.